

HOL VAGY ISTVÁN KIRÁLY...

Írta: BÁCSKAI

Tegyük félre a hétköznapi gondjainkat és ünnepeljünk. Mert ünnep van ma, minden magyarok legnagyobb, legszentebb ünnepe: István király napja.

Egy messze kis ország székvárosában ma összegyűl a nép szegénye, gazdagja, egyazon alázatos szívvél záródokol a szent életű király csodálatosképen fennmaradt jobbkeze nyomában és a lelkek mélyéből a dacos élniakarás hangjával összecseng a könyörgő régi ének:

— Hol vagy István király, téged magyar kíván, gyászos öltözetben Te előtted sírván!

És ezen a napon minden magyar templomban ellenállhatatlan, magával ragadó áhitattal bűg fel az orgona és ezen a nagy ünnepem még a kevésbé buzgókat is gondolkodóba ejti a templomi harangszó.

Minden magyar ünnepel ma, akiben még nem halt ki a magyar érzés, aki tud erőt meríteni a szentistváni érenek örök-ké csobogó életforrásából.

Mert a nagy király érenyeire ma talán nagyobb szükségünk van, mint bármikor a történelem folyamán. Hiszen a mai magyar állapotok is éppoly nyomasztók, mint 927 évvel ezelőtt, István király trónralépése idejében, amiről így írnak a történelmi lapjai:

— Őseink honfoglalásától István király trónralépéséig eltelt több, mint száz esztendő megmutatta a világnak, hogy mit tud rombolni és pusztítani a magyar. Az ázsiai nyughatatlan, ma kacs természetű magokkal hozó ősmagyarok eleinte villámgyors lovakon száguldoztak be fél Európát és nyilak haragjától rettegett az egész művelt emberiség. Már már azt hitték, hogy sohasem lesz vége az arany szabadságnak és komoly ellenállás veszélye nélkül hetykén portyázhatnak, amikor jól esik — amidőn a betörésekkel agyonzaklatott Nyugat megelégedve az ősmagyarok gyakori látogatását, összefogott a vad lovasok ellen, hogy egy döntő csatában tönkre verje őseink legnagyobb, legbátrabb és legbüszkébb seregét, csupán hét „gyászmagyart” küldvén haza hírmondóul.

A nemzet reménye, a verhetetlen nyilas gyorslovasok színe java az utolsó szálig ott vezetett a csataterén és az itthon maradtak életkedvét elnyomta az elkeseredés. A munkához nem, csak a kardhoz és örkös vándorlászhoz szokott ősmagyarok szívét fekete árnyként ülte meg a vigasztalanság átkos szelése. Elégedetlenség, pártviszály, majd testvérharc fagyasztotta az ősmagyarok hariban amugy is megrikult sorait és a Nyugat már már fellelegzett, hogy a rettegett portyázók fajtája is az avarok, hunok, longobárdok és a többi kipusztult népek sorára jut; nyomtalanul elvész, anélkül, hogy állandó otthont, hazát tudna alapítani a Duna-Tisza táján, ahol pedig oly jó a föld, dus a fű és az északi szélről, irigy ellenségtől megvédenek a Kárpátok ...

Már már követte a magyar is elődeinek gyászos menetét a csendes megsemmisülés után, ahonnan pedig nincs többé visszatérés. Már már a maga ásta sírjában feküdt a magyar, amikor fölragyogott az égen nemzetünk mentőcsillaga: Vajk. Géza fia, az Árpád vérebeli.

Pogány vezér, aki az őseitől örökölt rátermettséggel kormányozza népét és a racionálankodó törzseket az igazság szigorával tartja féken, aki a lóra teremt harcokból rögtön szántó dolgos gazdát teremt és építő, alkotó munkára szorítja a hariban edzett magyar izmokat; okosan számító államférfi, aki évezredekre előre látó ésszel a nyugati kultúrába való bekapcsolódással biztosította a magyarság mai napig — és bizó lélekkel hisszük, — még további évezredekre való fennmaradását; az egész nemzet hön szeretett atyja, aki szíven viseli legszegényebb alattvalóinak apró-cseprő dolgait is, aki segíti az arra szorulókat, vigasztalja a szomorúakat és együtt érez népevel örömeiben és bánatában egyaránt.

De a keresztységben István nevet fölvevő Vajk még több ennél. Már nemcsak erőskezű pogány vezér, bölcs államférfi, igazságos bíró és a nemzet szeretett atyja. A magyarok nagy fejedelmét a keresztvív a kereszténység egyik legnagyobb lovagjává avatta, a római pápától kapott korona a magyarok első királyává koronázta, a kettős kereszt pedig a világ egyetlen apostoli uralkodójává emelte. És István királyt nem kápráztatta el az egész keresztény világ elismerése és alattvalói hódolata. Ő hatalmas szellemi képességeinek tudatában is megmaradt egyszerű, alázatos szívu, hívő léleknek, miért is áldásos munkássága elismerésül halála óta a szentek glóriája ragyog feje fölött.

Ezért ünnepelünk mi ma, Mert kevés népet ajándékozott meg ily kiváló vezetővel az ég, még a nagy keresztény nemzetek közül is kevésnek volt ezer esztendővel ezelőtt oly tökéletes állami berendezése és oly fényes korszaka, mint a mi országunknak Szent István király idejében. Ezért zeng fel ma az énekben több áhitattal, lelkesebb tüzessel és nagyobb bizalommal a nép ajkán, mint más ünnepnapon:

— Hol vagy István király, Téged magyar kíván, gyászos öltözetben Te előtted sírván!

Pedig egy nemzet leborulása ezer éve porladó föltek vezére előtt több lelki erőt jelent, mint amin erőt vehetnének a magyarságot emésztő poklok kapui. Legyen bármilyen, gyászos, megtépett a gunyánk, égesse bár homlokunkat a szegény a nagy magyar apostol örökségének elhordálása miatt — ameddig Szent István napján a régi hittel kondulnak meg a magyar harangok, nemcsak a templomtornyokban, hanem a szivekben is: „Reményességünk” vagyon.”

A nagy ünnepem emelje fel fejét minden magyar ember, akár a templomok oltárai előtt, akár az Isten szabad ege alatt és tegye magát méltóbb magyarrá, azáltal, hogy elimádkozza az ősi szoltáréneket:

— Bus magyar fiad, árva maradékid Hozzád fohászok: tekints István király szomorú hazádra, fordítsd szemledet régi országodra ...

— És méltán hozzáfűzhetjük: Tekints István király, szegény magyarokra, kik országod szerencsétlensége miatt ez új hazában kerestünk menedéket. Tekints reánk is, hogy sok bajunk,

bününk és hányattatásaink közepett el ne csüggedjen a mi szívuink és merjünk hinni országunk és fajunk talpraállításában. Adj vezetőket, kik a Te szellemében özetlenül irányítsanak a széthúzás és elkorcsosulás posványából az egyetértés boldog jövője felé.

Tekints reánk Vajk, pogány vezér; megdicsőült jobboldal mutass új ezredékre utat István, első magyar király, igazságos, bölcs, erős, magyarok szent apostola!

Magyarok ajándéka a Szentföldnek

MAGYARORSZAG TIZENHAT KERESZTÉNY NEMZET

ÉLÉN

Az összes nagy lapok hasábos cikkeiben emlékeznek meg arról a nagyszerű hódolatról, melyet a világ összes keresztény nemzetei a Jeruzsálemi getsemán-i kert Agónia-Bazilikájában Jézus Krisztus szenvedésének emlékére bemutatnak.

Ebben az évszázadokra szóló hódolatban Magyarország oly megtisztelő és kitüntető szerephez jutott, hogy valóban büszkék lehet rá az egész magyar nemzet.

A szentföldi egyházi hatóság finom tapintattal s megértő szeretettel állította Magyarországot a hódoló keresztény nemzetek élére, mikor az egész Bazilikának jellegét megadó hatalmas mozaik-kép fölállítását a magyar nemzet hű fiainak engedte át. És mikor azt is megengedte, hogy magyar művész ihlette fesse meg a Jézus vérről verejtékező szent alakját, még fényesebbé tette a nagy kitüntetést, mert ily módon a magyar áhitat szelleme fogja átadni ennek a megrendítő emlékü szentélynek levegőjét.

Hogy milyen fontos szerepet tulajdonít a művészi vezetőség is ennek a képnek, az kivülálglik abból a részletes utasításból, melyet a magyarországi festőművészek akadémiája kapott:

A művészt lelkesítse és ihlessze az a tudat, hogy az Agónia-Bazilika ezért az egy képért épült. Ugy van elrendezve minden, hogy a belépőnek egész figyelme csupán erre a képre irányuljon.

A budapesti Képzőművészeti Főiskola fényesen megoldotta nehéz feladatát. Hónapokon át tanulmányozta a megrázóan fontos témát és valóban a lelkét öntötte bele a művébe, melynek elkészítését teljesen díjtalanul vállalta magára. A kép, mely már lent van Jeruzsálemben, két héten át volt közszemlélre kiállítva és úgy nagyszerű színlelésével, általános tetszést keltett a közönség körében.

Az Agónia-Bazilika nemrégiben arról értesítette a mozaik-kép magyar bizottságát, hogy a két mellékképet képeznek megtervezését és megfestését is a művészi összhang érdekében a magyar művészekre óhajtja bízni.

Ezt a kisebb mozaik-képet a magyar hódolati képtől jobbra és balra helyezik el. Az egyik Judás csókját, a másik Jézus elfogatását fogja ábrázolni.

Jézus szülőföldjének egyik legmegragzóbb emlékü szentélye tehát magyar ihletet fog kisu-gároznia magából és a magyar hódolat csodás mozaik-képet is ismerni fogják az egész földkerekségen.

A 40 négyzetméter felületű óriási képet a legelső mozaik-művészek fogják kirakni s a kirakáshoz körülbelül két millió mozaik kőre lesz szükség, amelyből már egy millió mozaikkőre szükséges összeget a magyarországi keresztények összegyűjtötték.

HAVASI LEGENDA

ÍRTA: GYALLAY DOMOKOS

Fias farkas meggonoszodik, fias ember megsejényedik.

Lám Bálint Jóska, a Tamásé! Hires mihászna volt, amíg kötetlenül bódorgott a világban most pedig, hogy nyakában a gyermek gondja? ... Ugy gyűjt kapar, sanarog, hogy már tul is van a mértéken ...

Mit nem talál ki, hogy pénz csináljon a házhoz!

Egy tavaszi napon két bagoly fut hozott haza Kőbéré sziklájából. Fülebagoly-fiuk voltak, félligtollas, csunya jóságok.

Gangosan sétáltak a szellős, tágas tyúkkerecbe, ahová Jóska zárta őket, bohókásan forgatták erre-arra nagy szemüket. A szájukat pedig (telhetetlenül) tátogatták mindenkre, koldultak, mint szemérmetlen cigány purdék.

A falu csodájára járt a Bálint Józsi madarainak.

— Ezek aztán étkes jóságok megnyomorodól velük, Józsi! — vélekedett valaki.

— Dej'szen, csak az Isten megtartsa őket! — fohászkozott Józsi — Jó pénz ad ezekért a megyesi szász ... Nagyuri helyekre kerülnek ezek ... külső országokba! ...

Lassanként nagy tisztessége támadt a Bálint Józsi baglyainak! A falu ráérő sarjadéka állandóan ott zsinatolt a háza körül, bódog volt, aki az óhoz fér

közhetett s színről-színre láthatta a nagyramenendő jóságokat. Az élvezetnek azonban meg volt az ára! A baglyok látására be kellett váltakozni, mint a panorámába. Ki májat, ki csoré verébfiut, ki főtt galuskát hozott a nevezetes foglyok táplálására. Megkeresték azok a maguk eledelét a hirnevükkel!

Egy reggel nagy meglepődés érte Józsi, amint a madarainak látására sietett. Az ól előtt nyulfióka maradványai ... bent az óiban nyulszőr ... friss húsdarabok ...

Ki etette meg éjnek idején a kis baglyokat? A kapu bezárva, a kerítésen semmi nyom! ... A következő napokon hasonló csoda: hol kicsi nyul, hol egér, hol madárfióka maradványok az ól körül. A faluban is hirtelen a különös dolognak: éjszakánként titokzatos kezek étetik a Bálint Józsi baglyait.

— Nagy szerencsét fognak hozni ezek a madarak, meglásd — biztatták az asszonyok Józsi néit.

— Bizony reánk férne! — szorította kebléhez pólás picikéjét a menyecske.

A titok azonban nem maradhat örökké titok. Valaki azt találta mondani Józsi, hogy, aki eledelt ad a baglyoknak, az egyszer olyasvalamit is adhat, a mitől éjnek vetik a lábukat. Jó lesz meglesni, hogy honnan jön a jóakarát.

Éjnek vetik a lábukat? Megriadt ettől a lehetőségtől Józsi! Szorgos dolog ideje volt, amikor az emberek ugyancsak kell az éjjeli nyugodalom, de azért

LÁTOGATÁS PETŐFI SÁNDOR 100 ÉVES ROKONÁNÁL

AZ ÖREG GLEICHWEIT VINCE SASHALMON EGY BARAK-LAKASBAN ÉL ÉS KOLDULASBÓL TENGŐDIK —

A sashalmi állami lakótelepek egyik barakjában lakik egy száz esztendő aggyastán, Gleichweit Vince, Petőfi Sándor rokona és Lebo-Istvánnak, a nemrég meghalt 48-as honvédek egyet len és utolsó barátja.

Akik kinn voltak az öreg 48-as honvéd temetésén, ott láthatnak egy lengő öszszakállu, pártiarka külsejű embert a nyitott sírgödör mellett. A hivatalos urak, akik a beszédet mondták, egytől-egyik álltak és állt a sok ezer fonyi tömeg is, csak az öregnek hoztak a temető irodájából egy rozszant széket, azon ült az egész szertartás alatt, fejét a kezébe hajtotta és gondolatban sokáig búcsúzott utolsó barátjától.

Most egyedül él feleségével a sashalmi barakban, a környékben emberek néha még látják, amint tipegő, öreges léptelvel, botjára támaszkodva sétál a napos országúton. Talán ő az egyetlen ember, aki még az agyvelőt forraló kánikulában is jól érzi magát. Néhány esztendővel ezelőtt még gyalog járt b Sashalomról Budapestre az a kor is már csaknem százévesztendős ember.

Három év előtt ugyanis koldulási engedély kért és koldulásból tartotta fenn magát.

Ma már nem megy a dolog, nem bírja a „strapát,” de ha mégis rászánja magát a „munkára”, fel kell már ülnie a helyierdekü vasutra. — De ez nagyon sokba kerül — panaszkodik — főlemészti a „kereset” legnagyobb részét.

MESEL A LEGUTOLSÓ
NEGYVENNYOLCAS
HONVÉD

Senkivel sem barátkozik. Sok igazságtalanság érte mostanában. Keserű lett és kerül az em

bereket. Az állásából kitétek, azt mondták: nem lehet már használni. Most, amikor meglátogatjuk, valami pepecselő, foltozó szűcsmunkát végez, remegő kezekkel, abból keres havonta néhány pengőt, kenyérré és krumplira valót. A barak bérét, ami 60 pengő negyedévenként, a Petőfi Társaság fizeti. Legnagyobb keserűsége, hogy Lebo István halálakor azt írták az újságok, hogy Lebo volt az utolsó 48-as honvéd.

Róla mindenki megfélemedezik pedig ő is él és ott szolgált Bem hadseregében. Aránál meg is sebesült, kitüntetés kapott s a „generális ur”, amint mondja, nagyon szerette őt. Segesvár alatt is ott volt, látta Petőfit el-esni, de azok, akik vele voltak és bizonyítani tudták, azóta már mind meghaltak. Ő pedig nem törődik vele, hadd beszéljenek az urak akármit a „Sándor” eltűnéséről.

HA NEM LÁTTAM VOLNA A
SAJÁT SZEMEMMEL ...

Csendesen, elzékenyüléssel nélkül panaszkodik, — egy évszázados élet férfias panasza ezek. Beszél a multról, amely szép és dicsőséges volt, a mai emberek ről, akiket ő már nem ért s akik idegenek neki.

— Ha nem láttam volna a saját szememmel — így kezdődik a lengőszakállu öreg visszaemlékezése, — még magam is elhítem volna, amit „Sándorról” mondanak. De ott voltam kiállításnyira a közelében. Sándor akkor már a földön feküdt, lehet, hogy megsebesülten, de nem lát szott rajta semmi. Az egyik karjára támaszkodott, tényleg, egészen úgy, mint ahogy a képeken megfestették. Akkor jöttek a kozákok. Mint a szélvész, nyargaltak végig a mezőn. Mi már

dár a lombok közt! Félték is tőle, szánták is anyai nagy győtelmeit.

Telt az idő, mind melegebbek lettek az éjszakák. A Bálint-család egy napon a fölledt kis szobából kitelepedett hálni az eresz alá. Két ágy s a bölcső éppen jól elfértek az eresz föléle alatt.

Ugy fordult ekkoriban, hogy a menyecskének haza kellett látogatnia Pálfalvára, a szüleihez. Magával vigye-e a picit Jóska? Ugy egyeztek meg az urával, hogy nem viszi magával. Szél indulhat, vihar támadhat, forróság szakadhat az utra: és ez mind nagy veszedelem csecs szopó számára. Majd idefordul kétszer-háromszor Katona Jánosné komaasszony s megszopattja a keresztfiát. Délebedre vagy még előbb megérkezik az édesanyja is Pálfalváról.

Vasárnap már virradat előtt utrakerekedett a menyecske. Józsi falnak fordult felesége távozása után s tovább húzta az igazak álmát.

Napfeljötték Katona Jánosné beközöntött a komáké hajlékába.

— Ébredj, koma! — bökdös te oldalba az alvó embert. — Eljöttem szoptatni, de hol a keresztfiám?

Józsi föltápázkodott — nehezen szedi össze csontjait az elcsigázott ember — megtörtölte öklével a szemét és a kománéra nézett.

— Hát hol volna? A bölcsőben.

— Ott aztán nincsen.